

FAKTCOOLTA[®]
PEDAGOGICKÁ
V PLZNI

NOVINKY A ZAJÍMAVOSTI
(NEJEN) PRO UČITELE

Faktcooltní noviny

letní
speciál

Nebud' jak outloň váhavý
a studuj, co Tě zabaví!

červen 2021

více najdete na fpe.zcu.cz

ÚVODNÍ SLOVO

Před kýženým klidem a odpočinkem letních prázdnin si Vás v červnovém čísle Faktcooltních novin dovolujeme kromě jiného seznámit s vítězi Cen děkana za mimořádný počín ve výuce a ve výzkumu.

Protože jsem byl přesvědčen o tom, že na naší fakultě vznikají opravdu zajímavé nápady a projekty ve výuce i ve výzkumu, došel jsem začátkem tohoto roku k tomu, že by si mnozí jistě zasloužili, abychom na jejich práci upozornili nejen kolegy na fakultě a univerzitě, ale i širokou veřejnost. Především z těchto důvodů jsem tyto dvě Ceny děkana vypsali. S napětím jsem očekával, kolik nominací, a především jaké nominace nám dorazí. A byla jich dlouhá řada. Obzvláště ty za výuku mi udělaly velikou radost, protože vyučující mohli být nominováni pouze studenty. Komise rozhodly o udělení celkem tří Cen a se všemi vítězi si můžete v tomto čísle přečíst rozhovor.

Za příkladné činy v oblasti výuky Cenu získali doc. Bláha a dr. Stacke, za mimořádný počín ve výzkumu pak dr. Kuberská. Myslím, že všechny oceněné i nominované počiny a projekty jsou velmi inspirativní pro celou učitelskou a akademickou veřejnost, a pevně doufám, že i Vám přinesou zajímavý vhled do naší práce a možná i inspiraci pro práci vlastní.

Teď už Vám ale přeji příjemné čtení a klidné zasloužené prázdniny.

Pavel Mentlík
děkan

Co Vám letní speciál přináší?

- ▶ Úvodní slovo
- ▶ Kurzy a programy ČŽV – co přináší a proč se zapsat?
- ▶ Dvojitý rozhovor s vítězi Ceny děkana za výuku
- ▶ Střípky z fakulty
- ▶ Rozhovor s vítězkou Ceny děkana za výzkum
- ▶ Leták ČŽV
- ▶ Trefuňk

KURZY ČŽV – CO PŘINÁŠÍ A PROČ SE ZAPSAT?

Jste kvalifikovaným učitelem ZŠ či SŠ nebo pedagogickým pracovníkem, který by rád získal kvalifikaci pro výkon určité pedagogické pozice? Nebo se jen chcete poutavou formou přiučit něčemu novému? Pak pro Vás máme něco speciálního. Fakulta pedagogická ZČU nabízí v rámci celoživotního vzdělávání všem výše zmíněným zájemcům studijní programy (kurzy), rozdělené podle několika kritérií do následujících tří skupin:

1) Studium k rozšíření odborné kvalifikace

Fakulta pedagogická ZČU nabízí široké spektrum studijních programů vedoucích k rozšíření odborné kvalifikace učitelů ZŠ i SŠ.

Vítáme zájemce o rozšiřující studium cizích jazyků, konkrétně anglického, německého a ruského jazyka. Stejně jako rozšiřující studium cizích jazyků je i studium češtiny zaměřené na odborné znalosti i didaktickou rovinu.

Podobně koncipována jsou i další rozšiřující studia: biologie, dějepisu, fyziky, chemie, výpočetní techniky a informatiky, psychologie anebo tělesné a sportovní výchovy. V rámci této kategorie jsme pro Vás zařadili také kurz s názvem Učitelství pro mateřské školy a kurz DVPP – Učitelství pro 1. stupeň ZŠ.

2) Studium ke splnění kvalifikačních předpokladů

Zde se jedná o programy určené pedagogickým pracovníkům, kteří zatím nemají kvalifikaci pro konkrétní pedagogické pozice, jako je výchovný poradce, vychovatel či školní metodik. Nabízíme program uzpůsobený

pro práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří potřebují velmi individuální zacházení. Takové zacházení je rovněž nutné u žáků s psychickým postižením a poruchami chování. Velmi přínosný je určitě i kurz poskytující pedagogickou způsobilost vychovatelům ve školních družinách, internátech a domovech mládeže.

3) Krátkodobé kurzy

Při výběru kurzů z této kategorie je třeba dávat pozor na cílovou skupinu uvedenou vždy v popisu konkrétního kurzu. „To pravé ořechové“ zde mohou najít jak učitelé, tak široká veřejnost.

Vzdělávací programy jsou zde poskytovány jednotlivými centry a katedrami a jsou o něco specifitější než v předchozích dvou kategoriích, přičemž se zaměřují na konkrétní oblasti jednotlivých oborů. Podrobnější informace a instrukce k přihlašování na jednotlivé vzdělávací programy naleznete na stránkách fakulty v souboru s názvem Brožura s ČŽV kurzy.

Další informace Vám rádi poskytneme na **377 636 021** nebo nám napište na czv@fpe.zcu.cz.

AKTUÁLNÍ NABÍDKA KRÁTKÝCH KURZŮ

► Mediální pedagogika - teorie a praxe

► Aktuální přístupy k didaktice sexuální výchovy

► Filmová a audiovizuální výchova

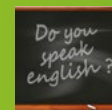
► Vývojové tendence výtvarného umění 20. století v komparaci s hudbou a literaturou

► Kreativní výtvarné úkoly v praxi mateřských škol a na 1. stupni škol základních

► Specifika a principy práce s dětmi/žáky ze sociokulturně odlišného prostředí
(zejména žáci s odlišným mateřským jazykem)

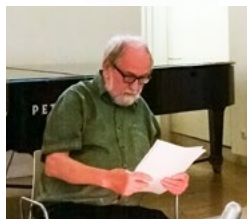
► Vybrané kapitoly z anglické gramatiky

► Jazykově didaktický seminář

DVOJITÝ ROZHOVOR S VÍTĚZI CENY DĚKANA ZA VÝUKU

Doc. PhDr. Jaroslav Bláha, Ph.D. a RNDr. Václav Stacke, Ph.D. jsou dva ocenění pedagogové Cenou děkana za mimořádný počin ve výuce, které nominovali jejich studenti. Pan Bláha byl nominován za „nadprůměrné úsilí v rámci on-line výuky, profesionální přístup a hodiny práce, které vnášel do svých přednášek“. Pan Stacke obdržel Cenu za organizaci a realizaci týdenní exkurze na jachtě v Jaderském moři, u níž si studenti obzvláště pochvalovali, že „velice originální a nevšední formou měli možnost aplikovat teoretické poznatky z výuky fyzické geografie a geověd do praxe.“

Jaroslav Bláha vyučuje na Fakultě pedagogické ZČU v Plzni předměty výtvarné výchovy od roku 1985, přestože původně vystudoval český jazyk a hudební výchovu na Pedagogické fakultě UK v Praze. Po několika letech praxe se však

začal zabývat komparací literatury, hudby a výtvarného umění. Tato skutečnost ho dovedla až k dostudování oboru dějiny výtvarného umění na Filozofické fakultě UK v Praze a následně k profesnímu zaměření právě na obor výtvarné výchovy.

Václav Stacke byl již během gymnazijních let mimo jiné i díky sportovním aktivitám zaujat přírodními a geografickými obory, jejichž studiu se později věnoval na vysoké škole v Brně. Poté však

přešel na studium ekonomické a regionální geografie do Plzně a následně pokračoval magisterským a doktorským studiem v Ostravě. Po absolvování se vrátil zpět do Plzně, kde nyní působí jako pedagog na Fakultě pedagogické.

**Protože oba vyučující získali totožnou Cenu děkana, dovolu-
jeme si je představit ve společném rozhovoru, ve kterém oba
dostali stejné dotazy. Ty jim kladl Dominik Frolík.**

**Co si myslíte, že přetrvá z distanční výuky i nadále po
znovuobnovení prezenční výuky?**

Bláha: „Především zkušenosti, protože nikdo nemůže vědět, kdy se adekvátní situace zase vrátí. Dalším pozitivním důsledkem jsou nové možnosti výuky, které si distanční výuka vynutila, a z nichž lze některé aspekty využít i při kontaktní výuce. Mně například při kontaktní výuce vadilo, když si studenti psali poznámky a nestíhali sledovat bohatou obrazovou dokumentaci – promítané reprodukce výtvarných děl, které považuji za podstatnou součást svých přednášek. Distanční výuka nás donutila zaznamenat přednášky včetně obrazové dokumentace. Ty jsou zachovány v databázi KVK a studenti se k nim kdykoliv mohou vrátit i v době kontaktní výuky.“

Stacke: „Já jsem hluboce přesvědčen o tom, že svět už nebude takový, jaký byl. Dotkne se to celého školství, a to nejen vysokých škol. Doufám, že se školství změní k lepšímu i díky tomu, že zjistíme, že ne vždy musí studenti dělat věci v jasně daném čase, který jim určíme my. Každý máme jiný denní rytmus, tak proč by si student nemohl přednášku pustit o půlnoci, když se pak soustředí lépe? Současně se

ale bojím, aby forma nepřevážila obsah výukových materiálů pro studenty. Sám jsem v projektu, který se zabývá efektivitou výuky pro různé typy žáků, a již nyní máme výsledky, které ukazují, že někteří žáci se zlepšili, pokud jsou doma v klidném prostředí.“

Jak jste reagovali, když jste se minulý rok (2020) poprvé dozvěděli o uzavření škol a přechodu na distanční výuku?

Bláha: „Okamžitě se mi vybavila debata, kterou jsme se na začátku 21. století (tedy v době, kdy většina našich studentů nebyla ještě na světě) dobře bavili s kolegou na katedře výtvarné výchovy v Praze a kterou jsme pochopitelně chápali v rovině sci-fi: Jaká by to byla pohodička, kdybychom vedli přednášky a semináře přes počítač v bačkorách a při káféčku z tepla domova... A ono se to po dvaceti letech stalo skutečností – jen to nebyla ta pohoda, kterou jsme si naivně představovali.“

Stacke: „Já jsem to vnímal trochu osobněji, jelikož jsem byl tou dobou v Austrálii a vraceli jsme se letadlem přes Čínu. Odlétali jsme z Šanghaje jen pár dní před tím, než se rozpoutalo to peklo napříč světem, takže jsem nebyl optimista v tom, že ta opatření budou krátkodobá. Pamatuji si, že jsem to tenkrát vnímal tak, že budeme rádi, pokud se do konce semestru vrátíme do školy. Přednášky jsem tedy od začátku nahrával na celý semestr, a to ve škole před tabulí a mapami, avšak později jsem přešel na více interaktivní formy práce v Google Meet či Zoom.“

pokračování rozhovoru na další straně ►►►

DVOJITÝ ROZHOVOR S VÍTĚZÍ CENY DĚKANA ZA VÝUKU

Zkusili jste během distanční výuky nějaké možnosti či způsoby, které by během prezenční výuky nebyly možné?

Bláha: „Díky specifickým formám distanční výuky jsem našel ideální způsob využití přednášek nahraných v powerpointové prezentaci při přípravě studentů na dílčí i státní závěrečné zkoušky. Tím, že jsem nevybral formát videa, které by nutilo studenty vždy poslouchat přednášku od začátku do konce, a nechal jsem možnost samostatných obrazových polí, tak si studenti mohou vybrat libovolný slide (obrazovou ukázkou) a s ní související výklad. Mohou tak hledat souvislosti nejen v rámci jedné nahrané přednášky, ale i v kontextu dalších přednášek. To mi připadá jako ideální způsob, jak je dovést k samostatnému tvůrčímu myšlení.“

Stacke: „Já jsem úplně nevyužíval tyto novinky, razím totiž i v rámci didaktik, které učím, tu teorii, že forma nesmí převážet nad obsahem. Takže čas, který jsem získal navíc, protože jsem nemusel například dojíždět, jsem věnoval spíše úpravě odborné stránce předmětů.“

Jak by podle Vás měla vypadat ideální online výuka a jak jste ji realizovali Vy?

Bláha: „Žádná obecně platná ideální on-line výuka neexistuje. Determinuje ji totiž řada specifických faktorů, jako je vědní obor a s ním související technické faktory, osobní koncepce vyučujícího atd.“

Stacke: „Ideální výuka je ta, na kterou se studenti sami připojí, protože budou vnímat její důležitost. Budou vědět, že je ta výuka bude bavit, že bude využitelná pro jejich

praxi a bude dostatečně motivující k tomu, aby se připojili i na další výuku.“

Jaké kulturní (popř. volnočasové) vyžití je podle Vás pro studenty relaxační a současně vzdělávací?

Bláha: „V rámci mého oboru to jsou výstavy v galeriích a muzeích výtvarného umění. Sebelepší reprodukce nemůže nahradit originál, navíc každá výstava nabízí i souvislosti, v nichž se jednotlivá díla nachází.“

Stacke: „V tomhle je kouzlo zeměpisu, ten je všude kolem nás. Ať už student dělá cokoliv, pokud bude nad tou svou aktivitou, nad tím prostředím přemýšlet, vždy to pro něj bude přínosné. Dobrý zeměpisář si najde něco do výuky v každém filmu, seriálu, písni.“

Co si představíte Vy osobně pod pojmem umění? Jakou pedagogickou složku v něm můžeme najít?

Bláha: „Plně se ztotožňuji s odpovědí Pabla Picassa na otázku novináře, jestli by mohl definovat, co je umění. Picassova odpověď zněla: Kdybych to věděl, tak bych si to rozhodně nenechal jen pro sebe.“

Stacke: „Já si představím jako umění cokoliv, co lahodí oku nebo srdci člověka.“

STŘÍPKY Z FAKULTY

Završení koncertů Illuminace

Další koncerty tohoto cyklu se uskutečnily v nedávné době. První květnový nedělní večer patřil romantismu. Klavírista Petr Novák prověřil kvalitu nástroje Chopinovou Sonátou č. 2 b moll, Op. 35. Nezkrotné drama umění romantismu podtrhlo výtvarné zpracování, v němž dominovaly přírodní živly – voda. Jiří Levíček si připravil improvizovaný večer plný jazzu. Závěr projektu Illuminace patřil v červnu studentům katedry hudební výchovy a kultury FPE ZČU, kteří si připravili ve spolupráci se svými kolegy z katedry výtvarné výchovy a kultury komponovaný umělecký večer. Záznamy z těchto koncertů si můžete pustit na tomto [Youtube kanálu](#).

Další ročník Olympiády techniky

V závěru května také proběhla pod hlavičkou katedry matematiky, fyziky a technické výchovy soutěžní část každoroční mezinárodní studentské konference budoucích učitelů, pořádaná v Plzni. Stejně jako vloni proběhla letos konference v online prostředí, kde byly příspěvky přihlášených studentů představovány za pomoci krátkých videoprezentací. Jednotlivé příspěvky studentů budou k [dispozici online](#) do konce ledna 2022. Vybraná díla pak budou publikována prostřednictvím recenzovaného [časopisu ITEV](#).

Na co se můžete těšit v srpnu?

Každé léto se koná celá řada inspirativních setkání pro vyučující napříč obory. Jen málo se jich však zaměřuje na vysokoškolskou pedagogiku. Pojd'te to s námi změnit! Srpnová konference „[Inovace v přípravě budoucích učitelů 2021](#)” se uskuteční 27. 8. 2021 od 9 do 17 hodin přímo na půdě FPE ZČU a bude zaměřena na úspěšnou a inovativní praxi napříč pedagogickými programy v ČR. Rezervujte si své místo [zde](#).

 www.facebook.com/FPEZCU/

 [fpezcu](https://www.instagram.com/fpezcu)

 www.fpe.zcu.cz

TREFUŇK II

Katedra výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni a Akademie výtvarných umění v Mnichově vystavují společně na zámku Dobrohoř 3.7.–15. 9. Výstava Trefuňk II. Krajina zůstává... představuje práce studentů katedry pod vedením pedagogů: prof. Františka Hodonského, prof. Kurta Gebauera, Mgr. Naděždy Potůčkové, dr. Jana Maška a Mgr. Stanislava Poláčka, dále pak práce absolventů akademie z okruhu prof. Johannese Kirchenmanna. Jedná se o malbu, grafiku, textilní tvorbu, návrhy realizací ve veřejném prostoru i práce sochařské.

TIP!

Nestihli jste dubnový koncert barokní hudby vysílaný živě z auly ve Veleslavínově ulici? [Zde](#) si jej můžete přehrát dodatečně a z pohodlí vlastního domova.

Faktcooltní noviny pro Vás připravují Dr. phil. Michaela Voltrová, Mgr. Dominic Jačka, Dominik Frolík a Michal Švec. Napište nám na czv@fpe.zcu.cz, jak se Vám líbí a co byste si v nich rádi přečetli. Děkujeme!

ROZHOVOR S MARKÉTOU KUBERSKOU O DYNAMICKÝCH MÍSTECH V KURIKULU

Mgr. Markéta Kuberská, Ph.D. získala Cenu děkana za mimořádný počin ve výzkumu za vedení širšího autorského týmu, složeného z pracovníků FPE ZČU a libereckého science centra iQLANDIA. Výstupem spolupráce tohoto kolektivu pak byl publikovaný článek v prestižním vědeckém

časopise Pedagogika, který pojednával o dynamických místech kurikula a možnostech jejich využití jako spojnice mezi formálním a neformálním vzděláváním.

Můžete na konkrétním příkladu vysvětlit, co jsou to tzv. dynamická místa kurikula?

„Uvedu příklad ze zeměpisu, protože to je obor, kterému se věnuji. Dynamickým místem v geografii je například problematika deskové tektoniky. Na úrovni vědního oboru došlo v této oblasti k významnému rozvoji poznání. Díky moderním metodám výzkumu (konkrétně se v tomto případě jedná o seismickou tomografii) má současná věda mnohem více informací o podobě zemského pláště a procesech, ke kterým v něm dochází. Na základě těchto nových poznatků došlo k revizi dosavadního chápání mechanismu pohybu litosférických desek. Problematika litosférických desek a procesů, které jsou na ně vázané (např. sopečná činnost a zemětřesení), jsou také tématy, která jsou vyučována v rámci školního zeměpisu. Zde se tedy už dostáváme na úroveň kurikula, tedy toho, co je obsahem školní výuky. Dynamická místa kurikula jsou tedy oblasti, ve kterých

dochází na úrovni oborů k významnému rozvoji poznatků a zároveň jsou součástí školního kurikula.“

Jak je mohou učitelé z praxe ve svém oboru (jednoduše) identifikovat a jak s nimi mohou následně pracovat?

„Z výše uvedeného příkladu je zřejmé, že se jedná o témata, u kterých dochází k rozvoji poznání v daném oboru. Většina nových myšlenek a objevů je v současné době publikována nejen ve vědeckých člancích, ale stále častěji také v populárně naučné literatuře či pořadech, nebo s nimi své návštěvníky seznamují instituce neformálního vzdělávání, mezi které patří například science centra, muzea, planetária, zoologické zahrady apod. Dalším zdrojem novinek v jednotlivých oborech bývají kurzy celoživotního vzdělávání. Učitelé tak mohou sledovat novinky v oborech, které vyučují, a obohacovat o ně svou výuku.“

Můžete čtenářům doporučit nějakou (snadno dostupnou) literaturu, která by je inspirovala k výběru vhodného vzdělávacího obsahu v rámci jejich oboru?

„Obecně bych doporučila sledovat populárně naučné pořady a články týkající se oborů, které učitel vyučuje. Pokud bych měla uvést konkrétní tituly v oboru geografie, doporučila bych učitelům například časopis Geografické rozhledy, který čtenáře seznamuje s výsledky současného výzkumu v geografii a zároveň často uvádí také konkrétní tipy, jak tyto poznatky převést do výuky. Zahraniční analogií jsou například časopisy Teaching Geography a Geography, které vydává britská Geografická asociace. Věřím, že podobně zaměřené časopisy existují i v ostatních oborech.“

K jakým závěrům jste v článku dospěli? Jak lze vlastně využít možností dynamických míst kurikula k propojení formálního a neformálního vzdělávání?

„Jedním ze závěrů výzkumu je, že v rámci procesu výběru i samotného ztvárnění dynamických míst kurikula je žádoucí vzájemná spolupráce zástupců formálního (výzkumníci, oboroví didaktici, učitelé z praxe) i neformálního vzdělávání (pracovníci science center a dalších institucí neformálního vzdělávání). Zástupci neformálního vzdělávání často disponují velmi dobře vybavenými expozicemi, laboratořemi, moderními technologiemi i speciálními pomůckami, které jsou pro ztvárnění dynamických míst velmi přínosné. Přínos oborových didaktiků a výzkumníků spočívá v tom, že navrhnou takové ztvárnění, které by mělo být zjednodušené tak, aby mohli žáci problematice porozumět, ale aby zároveň byla zachována oborová správnost. Učitelé často sami přicházejí s náměty témat, která se z jejich pohledu vyvíjí tak rychle, že s nimi nestíhají „držet krok“, zároveň díky své praxi často dokážou odhadnout, jak bude zpracování dynamického místa na žáky působit, kde by mohly nastat potíže apod. Vzájemná spolupráce všech výše uvedených aktérů by tedy měla garantovat odbornou správnost i kvalitní didaktické ztvárnění. Podobným typem spolupráce byla v rámci tohoto výzkumu ztvárněna dvě dynamická místa – jedno z fyziky (Magnetické kapaliny, Pevnost poznání v Olomouci) a jedno z geografie (Moderní kartografie a GPS, iQLANDIA v Liberci).“

ROZHOVOR S MARKÉTOU KUBERSKOU O DYNAMICKÝCH MÍSTECH V KURIKULU

Budete ve svém výzkumu pokračovat, případně jak budete dále pracovat s jeho výsledky?

„Dosavadní práce nám umožnila zasadit celý konstrukt dynamických míst do teoretického rámce. Dále jsme navrhli a ověřili metodické postupy pro jejich výběr a ztvárnění. Momentálně čekáme na zpětnou vazbu od škol na již realizovaná ztvárnění dynamických míst, která jsem zmiňovala v předchozí otázce. Kvůli pandemii COVID-19 ale byla science centra delší dobu zavřená. Snad se již situace zlepší natolik, aby školy mohly science centra opět navštěvovat, a zpětnou vazbu tak v dohledné době získáme. To nám pomůže zjistit, do jaké míry se nám z pohledu učitelů a žáků podařilo témata didakticky zpracovat. Zpětná vazba je pro nás důležitá pro ztvárnění dalších dynamických míst. Věřím, že podobně zaměřené projekty budeme zpracovávat i v budoucnu.“

Zajímá vás tato problematika?

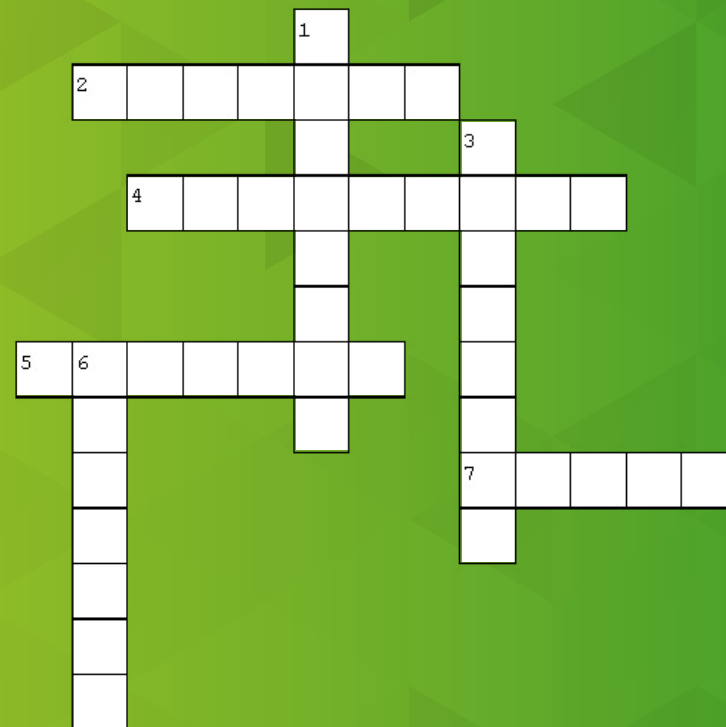
Po kliknutí na zeměkouli se dozvíte více.

Celou publikaci ke kritickým místům kurikula si můžete zdarma stáhnout po kliknutí na obrázek.

ZVLÁDNETE PO LETOŠNÍM SLOŽITÉM ŠKOLNÍM ROKU VYLUŠTIT TUTO KŘÍŽOVKU? VĚŘÍME, ŽE ANO!

Vodorovně

- 2. Strunný klávesový nástroj
- 4. Obsah vzdělávání
- 5. Technický plán
- 7. Druh chobotnice

Svisle

- 1. Trojlodní chrám
- 3. Bázlivost jinak
- 6. Písečný vír, známý také jako prachový d'ábel

CHCETE SE STÁT UČITELEM, NEBO UŽ JÍM JSTE, ALE MÁTE ZÁJEM O DALŠÍ PŘEDMĚTY MIMO VÁŠ OBOR?

*Tak navštivte naše stránky celoživotního
vzdělávání na Fakultě pedagogické v Plzni
a vyberte si!*

**NABÍZÍME I STUDIUM PRO
VYCHOVATELE, VÝCHOVNÉ
PORADCE, ŠKOLNÍ METODIKY,
DÁLE I SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKU.**

A pokud se chcete jen něco přiučit nebo si rozšířit obzory,
neváhejte si vybrat z řady krátkodobých kurzů. Velká část
je určena i širší veřejnosti.

TĚŠÍME SE NA VÁS!

Bližší informace najdete na www.fpe.zcu.cz
Kontaktovat nás můžete e-mailem na adrese czv@fpe.zcu.cz
nebo telefonicky na číslech 377 636 020 nebo 377 636 021

TREFUŇK II.

TREFUŇK II. KRAJINA ZŮSTÁVÁ
3. 7. - 15. 9. 2021

ZÁMEK DOBROHOŘ
STARÉ MĚSTO POD LANDŠTEJNEM 160

Vernisáž: 3. 7. v 14h

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

